

Työeläkejärjestelmä julkistalouden erillisenä osana ja sen kehittämistarpeet

Finanssipolitiikan
parlamentaarinen työryhmä

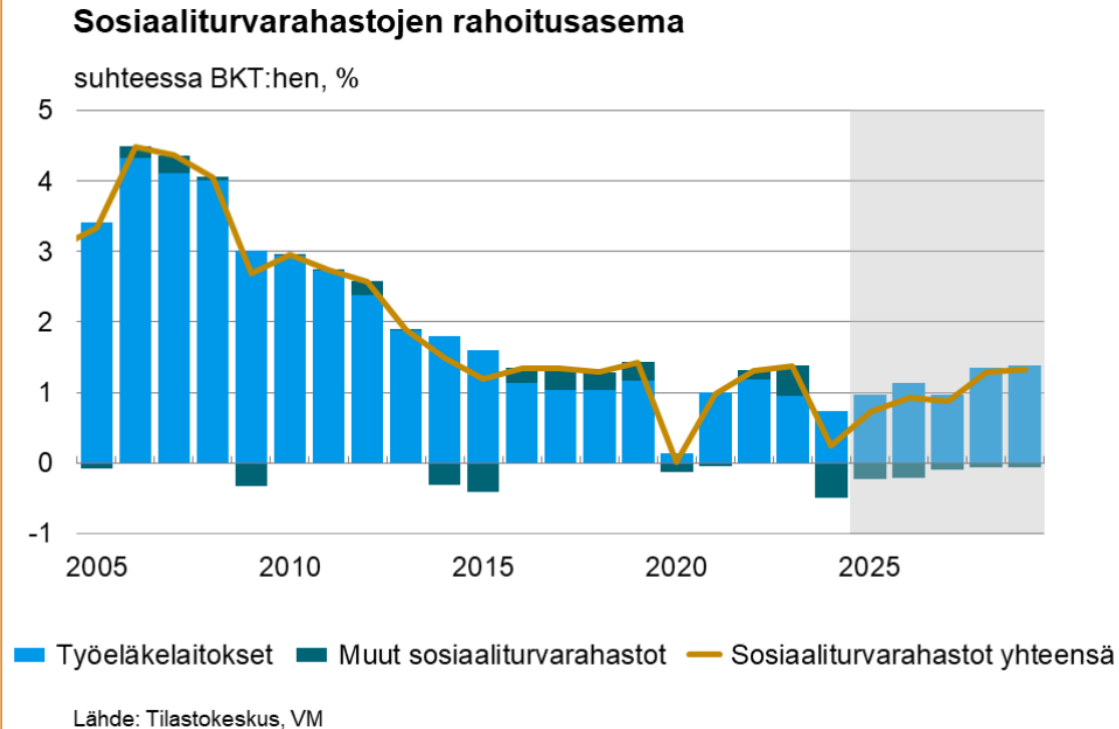
Työeläkejärjestelmä on erillinen julkistalouden osa

Työeläkejärjestelmä luetaan kansantalouden tilinpidossa julkisyhteisöihin eli osaksi julkista sektoria.

Työeläkejärjestelmän toimeenpano ja pääosin myös rahoitus on kuitenkin järjestetty erillään muusta julkisesta taloudesta.

Työeläkejärjestelmällä on tiivis kytkeä julkistalouteen ennen muuta kaiken Suomessa tehdyn ansiotyön kokonaisuutta määrittävän työtulosumman kautta, mistä maksettavilla työeläkemaksuilla rahoitetaan edelleen noin 80 prosenttia maksuun menevistä eläkkeistä.

Työeläkemaksujen ja työeläkevarojen tuotto on kehittynyt vakaasti ja tulevana vuosina työeläkejärjestelmä on ylijäämäinen

VM, taloudellinen katsaus kevät 2025

Lakisääteisten eläkkeiden muodostamat tulonsiirrot

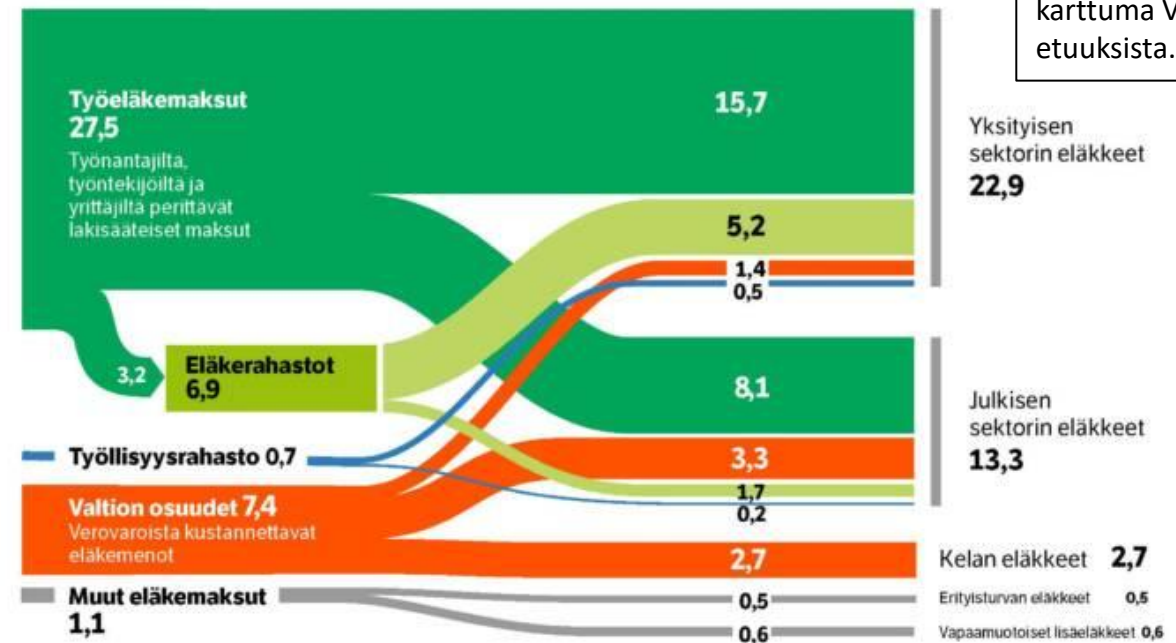
Yksityisen ja julkisen sektorin työeläkkeitä sekä Kelan eläkkeitä maksetaan vuosittain yhteensä lähes 40 miljardin euron edestä (v. 2024).

Laskennallisista työeläkevastuista on rahastoitu noin kolmannes ja rahastoitujen varojen tuottojen kautta hillitään väestöllisen huoltosuhteen muutosten kautta muodostuvaa maksurasitusta työikäiselle väestölle.

Työeläkevarat on tarkoitettu työeläkkeiden rahoitusta varten, jolloin on perusteltua, että työeläkejärjestelmään tehdään julkisen talouden rakenteellista rahoitusasemaa parantavia muutoksia vain silloin, kun tämä on tarpeellista työeläkejärjestelmän kestävyys kannalta

Valtionosuudesta suurin osa on valtion työnantajamaksu-osuutta työntekijöidensä eläkkeistä. 1.4 mrd osuudessa on mukana YEL, MYEL, MEL valtionosuudet ja opiskelusta kertyvä karttuma VEKL-etuuksista.

Mistä rahat tulevat mrd, €/v.

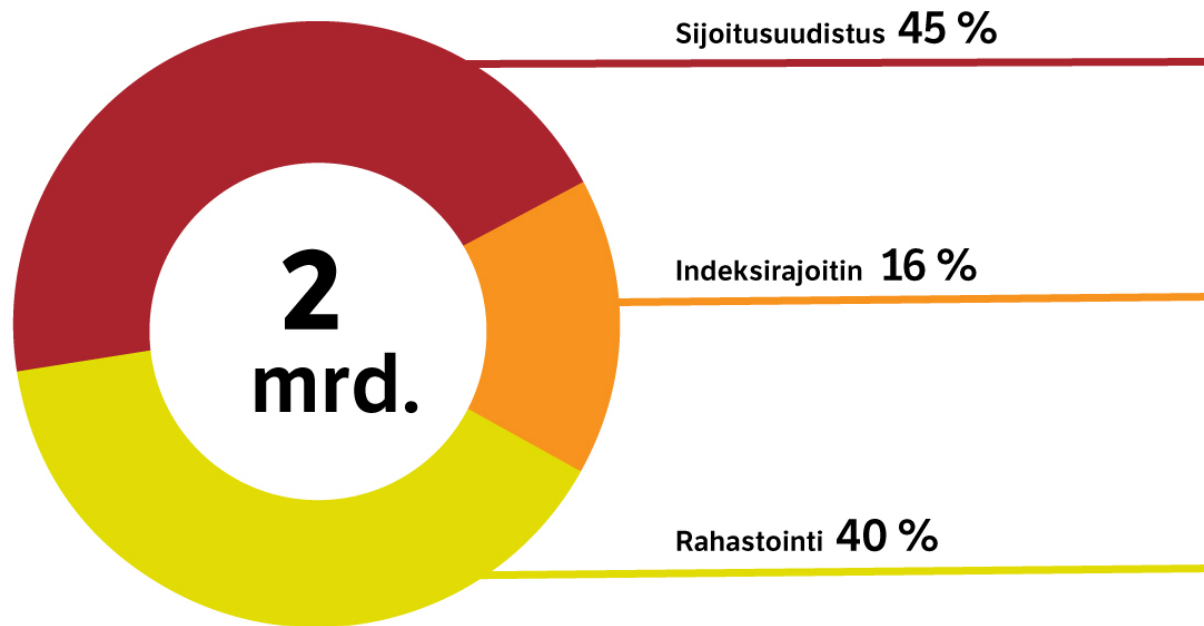

Lähde: Mikä on valtion rooli eläkkeiden rahoituksessa? Telen blogi 2025

Hallituksen toimeksiannon keskeinen tavoite toteutuu –
uudistus vahvistaa julkista taloutta **2 miljardilla eurolla**

Eläkeuudistus vahvistaa julkista taloutta

- näin uudistuksen vaikutukset jakautuvat

Työeläkemaksu on luonteeltaan yksityisoikeudellinen vakuutusmaksu, joka määritetään vakuutustoiminnan yleisen käytännön mukaisesti etukäteen. Eläkesopimuksessa järjestöt sopivat työeläkemaksutason pitämisestä ennallaan 24,4 prosentissa vuoteen 2030 saakka.

Viekö työeläkejärjestelmä tilan muulta julkiselta taloudelta?

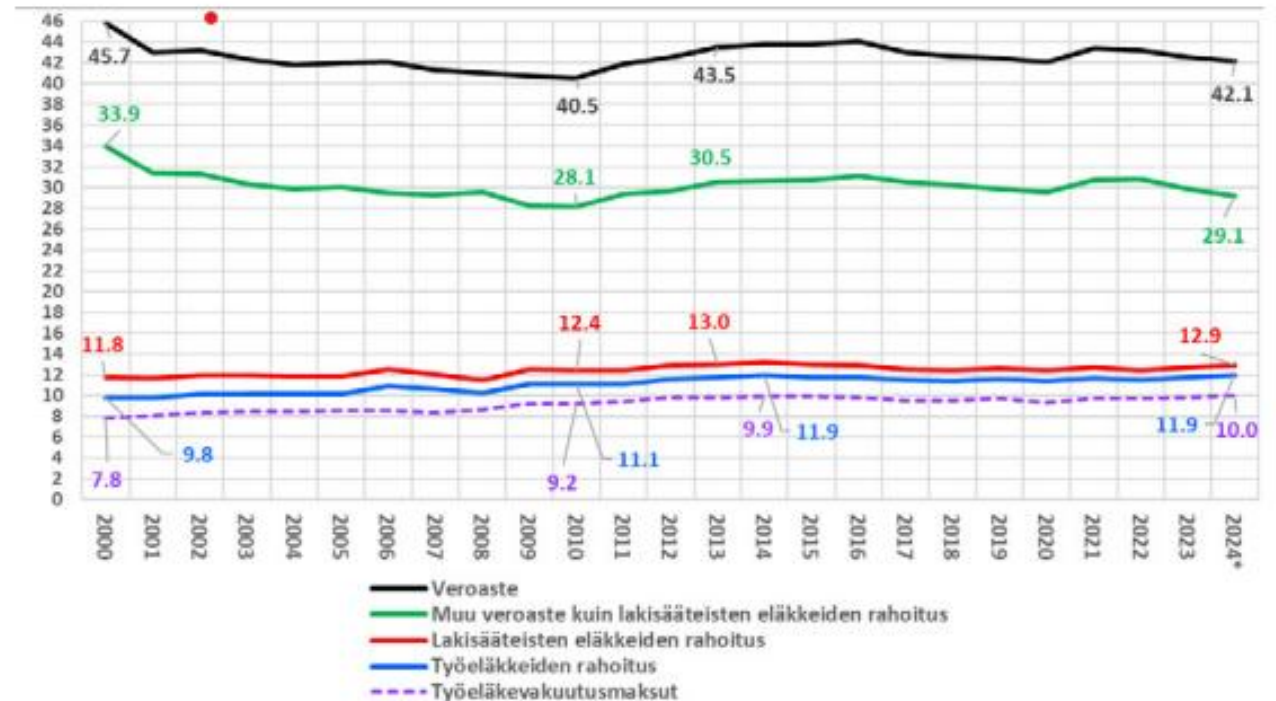
Väestön ikääntyminen tuo paineita julkiselle taloudelle. Työeläkevarojen rahastoinnin sekä viimeisten vuosikymmenten aikana tehtyjen eläkeuudistusten vaikutuksesta työeläkejärjestelmän osuus veroluonteisten maksujen muodostamassa kokonaisuudessa on kuitenkin pysynyt varsin vakaana.

Viereisessä kuvassa punainen viiva kuvaa lakisääteisten eläkkeiden rahoituksen osuutta BKT:sta 2000-2024 välisellä ajanjaksolla. Kuvasta käy ilmi, että lakisääteisten eläkkeiden rahoituksen osuus on noussut 11.8 prosentista 12.9 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Samana aikana eläkkeen saajien määrä on noussut 1.15 miljoonasta 1.66 miljoonaan. Voidaan todeta, ettei eläkejärjestelmän muodostama rasitus julkiselle taloudelle ole noussut muiden ikäsidonnaisten menojen tahdissa.

Kuvio L3. Veroaste ja eläkkeiden rahoitus 2000–2024*, prosentteina suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Lähteet: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito; Eläketurvakeskuksen tilastotietokanta.

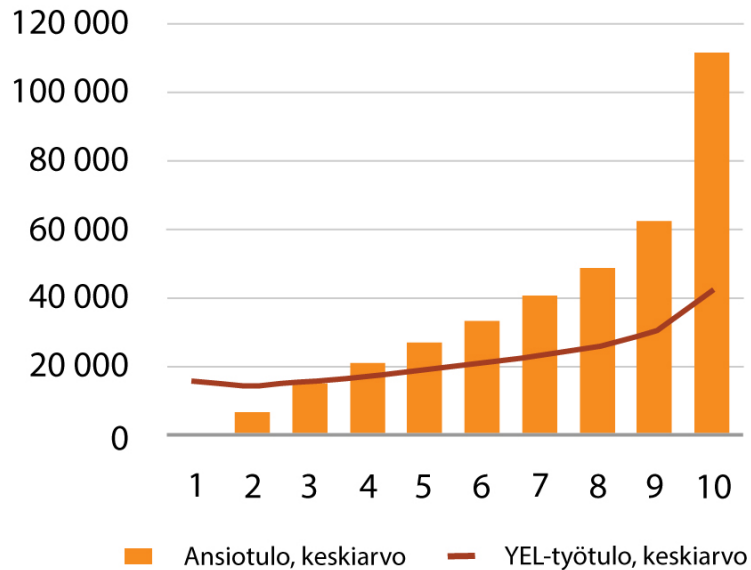

Yrittäjä- eläkkeiden ratkaisujen aika on nyt

Mikä on YEL:n ongelma?

Keskimääräiset YEL-työtulot ja verotettavat ansiotulot eri tulokymmenyksissä (2022)

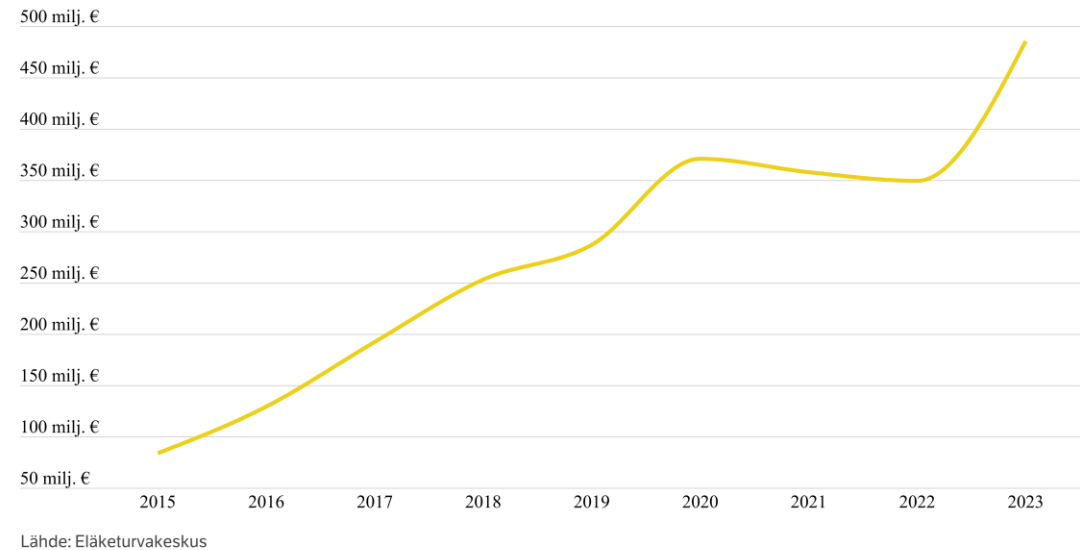

Lähde: Eläketurvakeskus

Yrittäjien YEL-työtulot ovat pienempiä kuin todelliset työtulot.

- Osalla etenkin pienituloisista yrittäjistä YEL-työtulo on korkeampi kuin heidän ansiotulonsa.
- Samaan aikaan suurella osalla keski- ja suurituloisista yrittäjistä YEL-maksut ovat liian pieniä suhteessa todellisiin tuloihin.

Valtion osuus yrittäjäeläkemenosta (milj.€)

Lähde: Eläketurvakeskus

Valtio maksaa yrittäjien eläkkeistä joka vuosi kasvavan summan – nyt jo melkein 600 miljoonaa euroa vuodessa. Se ei ole kestävää talouspolitiikkaa.

”Eläkejärjestelmän perustehtävä on huolehtia työntekijöiden ja yrittäjien sosiaaliturvasta. Nyt yrittäjien eläkejärjestelmää tunnutaan valjastettavan muuhun kuin tähän ydintehtävään. Yrittäjyyden tukemiseen on olemassa muita keinoja.”

Suvi-Anne Siimes, Telan tiedote 5.12.

Kunnon YEL-uudistus NYT!

- Rantalan ehdotukset ansaitsevat tulla avoimesti ja huolellisesti arvioiduiksi.
- Järjestelmää tulee kehittää pitkäjänteisesti ja harkiten.
- Yrittäjyyttä ei voi tukea eläkevakuutuksella, joka on tarkoitettu koko elämän mittaiseksi järjestelyksi. Yrittäjyyden tukemiseen on muita keinoja.
- Hybridimalli olisi hyvä askel kohti ansiopohjaisuutta, jos suoraan ansiopohjaiseen malliin siirtyminen on liian iso muutos kerralla.
- Nykyisenkaltaisen työtulon jäädessä ansiopohjaisen mallin rinnalle, tulisi sen pohjana olevaa laskuria parantaa ja sen laskentasäännöt kirjata lakiin. Työtulon harkinnanvaraisuutta tulee vähentää, jotta hybridivakuuttaminen on mahdollista.
- Ainoa kestävä ratkaisu yrittäjäeläkkeiden rahoitusongelmaan on aloittaa rahastointi.

Kolme kasvutoimea

1.

Tuemme maan hallituksen valmistelua ky-muotoisten pääomasijoitusrahastojen verotuksen selkeyttämiseksi. Ehdotamme että Suomeen luodaan kansainväliset vaatimukset täyttävä pääomarahastorakenne, joka vastaisi kansainvälistä markkinastandardia. Tämä työ edellyttää verotuksen lisäksi laintulkintojen ja viranomaiskäytänteiden läpikäyntiä.

2.

Osaavan työvoiman saatavuus on edellytys talouskasvulle. Ehdotamme että nuorisoikäluokan korkeakoulutustavoite tulee nostaa 70 % vuoteen 2040 mennessä.

3.

Alentuneen syntyvyyden aiheuttamaa työikäisen väestön määrän laskua on tarpeen kompensoida panostamalla yhteiskunnan toimia työ- ja opiskeluperusteisen maahanmuuton vahvistamiseksi. Kannatamme sitä, että seuraavalla vaalikaudella asetetaan selkeä työperäisen maahanmuuton tavoite. Lukumääräinen tavoite nettomaahanmuutolle voisi toimia tehokkaana kirittäjänä sille, millaisia politiikkatoimia tavoitteeseen pääsemiseksi tulisi tehdä.

Kiitos!

